

A Flow áramlatélmény feltárása a roma/cigány származású zenészek körében

KÉSZÍTETTE: NÉMETH-CZIROK ILDIKÓ

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM „OKTATÁS ÉS TÁRSADALOM” NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA PHD HALLGATÓ

HUCER 2021.

➤ Kérdések:

- Zenélés → mobilitási lehetőség?
- Családi hagyomány: fontos szerep
- Flow áramlatélmény magas szinten megvalósul

➤ Fogalom meghatározás

- Flow áramlatélmény
- Cigány/roma zenész, cigányzene

➤ Kérdőív felépítése+ eredmények ismertetése

➤ Konklúzió

Flow áramlatélmény elemei

VI. Én érzet
elvéstése

VII. Időérzet
átalakulása

I. Kihívás
Képesség
–egyensúly

VIII. Autotelikus élmény

II.
Célok+azonnali
visszacsatolás

V. Kontroll a
tudat felett

IV. Feladatba való
teljes belemérés

III.
Belemérés a
cselekvésbe

❖ Cigány zene

Kialakulásában fontos szerep: 18.sz-tól: verbunkos „magukévá tették”. „A 18. század végére, a cigánybandák első sikeres megszólalásával valóban eljutottak odáig, hogy a cigány foglalkozások között (az addigi kovácmesterséggel szemben) a zenélés lett a legrangosabb, a cigányok számára is legvonzóbb foglalkozás.” (SÁROSI 1971. 553.)

„....18. század végétől a 20. század végéig „cigányzenének” azokat a zenei alkotásokat nevezhetjük, amelyek többségében nem a cigányok által írt, de nem is a magyar paraszti népzene körébe tartozó dalok, hanem nem cigány szerzők által alkotott, de alapvetően cigány származású és identitású zenészek által, és a két évszázad alatt kialakult **sajátos stílusban**, úgynevezett „cigányzenekarral” **eljátszott**, főként szórakoztatás céljából előadott **műveket** nevezhetjük „cigányzenének” (Kállai,2018:122).

„A hangszerek mondják meg, ki az igazi cigányzenész: hegedű (prím, másodprím, kontra), brács(a), nagybőgő, cimbalom, klarinét”. Az ideális zenekar 7 tagú, de egy zenekarhoz legalább 4 tag (4 hangszer) szükségeltetik. Az igazi cigányzenész csapat mindent el tud játszani, szalonzenét is (ehhez csak a cimbalom helyett kell zongorát használni), sramli-zenét is, mivel a muzsikusok többsége tud tangóharmonikán, gitáron is játszani. (Szirmai László In: Forray R. Katalin (2007:13.)

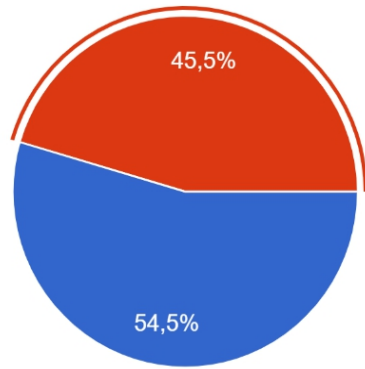
Műfaji besorolás (Kállay Ernő munkája alapján).

- Hagyományos „cigányzenészek”
- Hagyományőrző együttesek
- Klasszikus zenészek
- Szórakoztató zenészek
 - ❑ Tánczenészek
 - ❑ Jazzmuzsikusok (gipsy jazz)
 - ❑ Popzenészek
 - ❑ „Mulatós” zenészek

Bevezető kérdések

1. Nemed

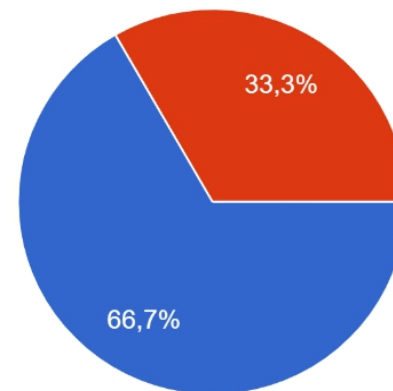
33 válasz

● Férfi
● Nő

2. Rendelkezel zenész felmenővel?

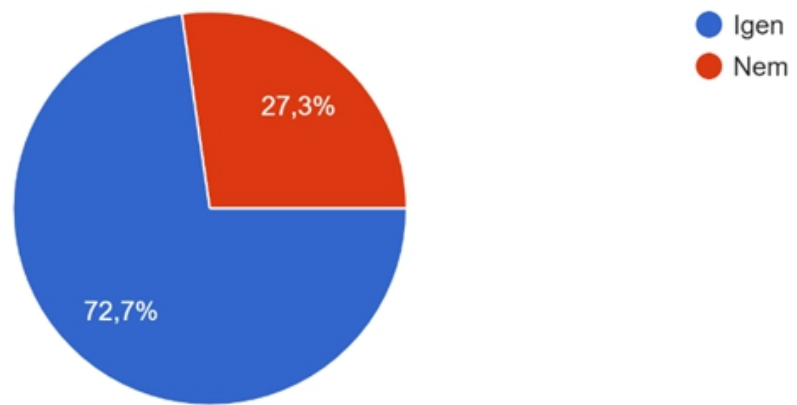
33 válasz

● Igen
● Nem

3. A zenélésnek köszönhetően jobb körülmények között élek, mint a nem zenész roma/cigány származású rokonaim, barátaim, ismerőseim.

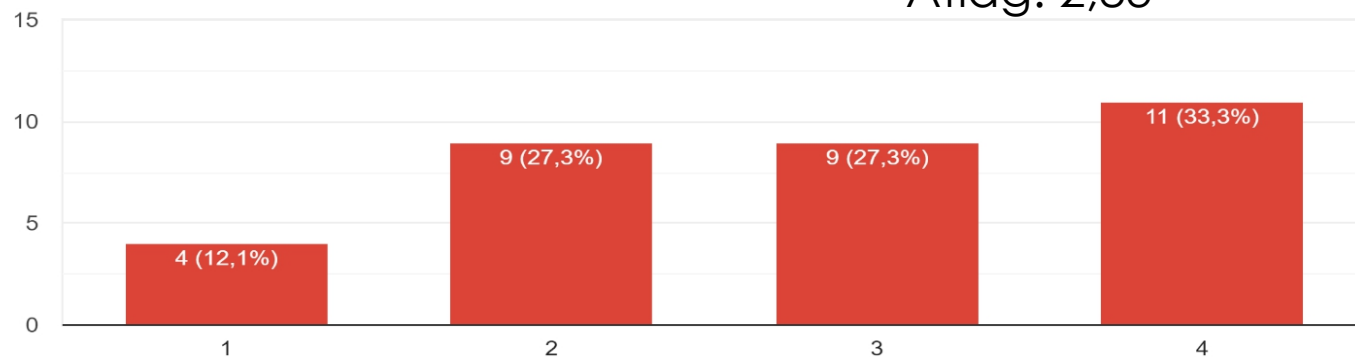
33 válasz

4. A családod hatására választottad a zenei pályát?(1=egyáltalán nem, 2=nem 3= többnyire igen 4=nagyon).

33 válasz

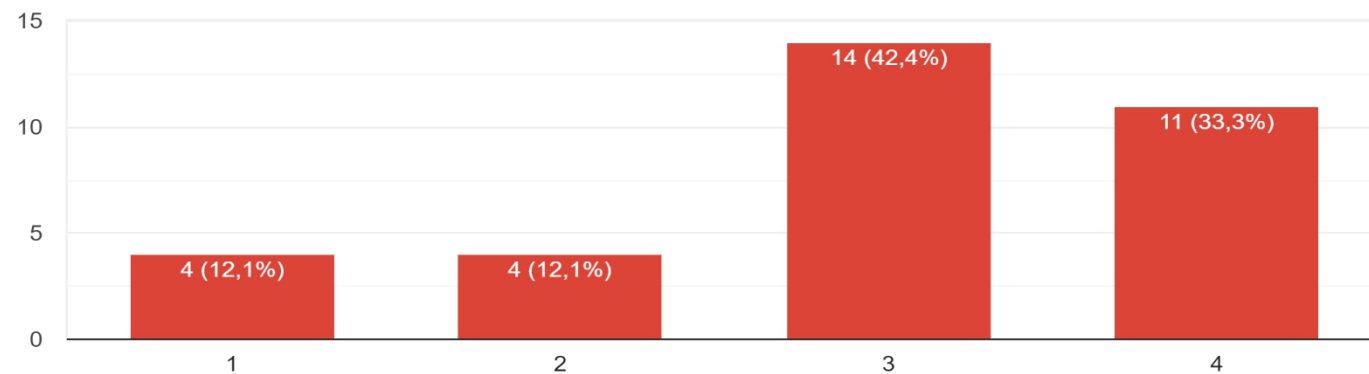
Átlag: 2,83

5. Büszke vagyok roma/cigány származásomra. (1=egyáltalán nem, 2=nem 3= többnyire igen 4=nagyon).

33 válasz

Átlag: 2,96

6. Első zenei emlékem.... (Elég pár szavas válasz - de ha szeretnél hosszabb választ is adhatsz a kérdésre.)

33 válasz

„Tizenhat évesen egy falusi lakodalom volt az első alkalom, hogy mint muzsikus szerepelhettem. Azóta már egy nemzetközi hajós társaságnál dolgozok több éve mint zongorista.”

„Első vizsga előadásom után a tanárnő azt mondta, hogy színpadra termettem. A koncerten jobban teljesítettem, mint az órákon.”

Ami maradandó volt: zeneiskolai felvételi, ahol nagy tapsot kaptam, mert már akkor ismertem a kottát és el is játszottam egy darabot.

„Apukám hegedülése.” „Édesapám gyakorlása”

„Kicsi gyerekként apu gitározott otthon.....”

„Édes apám nagybőgő játéka (Apu zenélt otthon, Apám gyakorolt, Édesapám muzsikálása”)

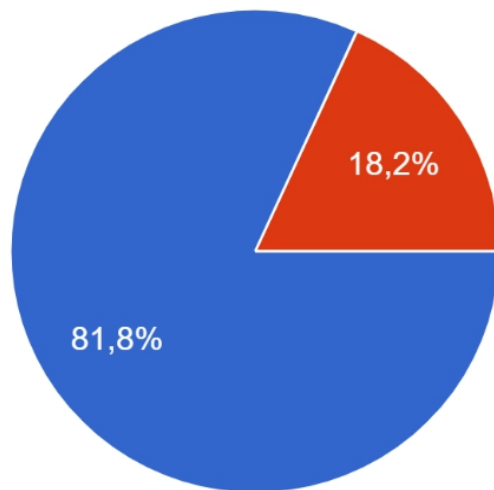
„édesanyám hegedül”

„A családi mulatságok, a születésnapok, névnapok. 4 évesen játékgongora karácsonyi ajándékként.”

„Az volt amikor édesapám 8-9 éves koromban elvitt “kimaradni”, ahol cigányzenén kívül klasszikusokat is játszottak ötvözve az autentikus zenével.”

7. A véremben van a zene.

33 válasz

● igen
● nem

8.. A zenei pályám úgy indult, hogy (Elég pár szavas válasz - de ha szeretnél hosszabb választ is adhatsz a kérdésre.)

„Beirattak a zeneiskolába...,” „Beiratkoztam a zeneiskolába, „

„Elszánt voltam affele, a zenesulis élmények által,”

„Az otthoni példa mellett sokat jelentet a zeneiskolai képzés és minta.”

„Édesapám inspirált a zenére de azt hiszem ez benne volt a véremben már születéskor. Édesapám OSZK tag volt és kiváló gitáros és vérbeli muzsikus a mai napig. Kiseb zebekarokban kezdtem ez azhiszem a minden stílusban kipróbáltam magam az évek során.”

„Szinte születésemtől fogva. A zene körbe vett mindig és mindenhol. Nem volt kérdés, hogy zenét tanuljak. És ez ugyanígy lesz a gyerekeimmel és az unokáimmal is. Ez sosem szakad meg.”

„6/7 éves koromban, kijelentettem a szüleimnek, hogy én is zenész szeretnék lenni.”

„Megtetszett a hagyományos muzsika, szüleimtől kaptam hangszert 5 évesen”

„Édesanyám zongorázni tanított.”

„...hogy apu megtanított egy pár akkordot a gitáron.”

9. Azért lettem zenész, mert (többet is bejelölhetsz.)

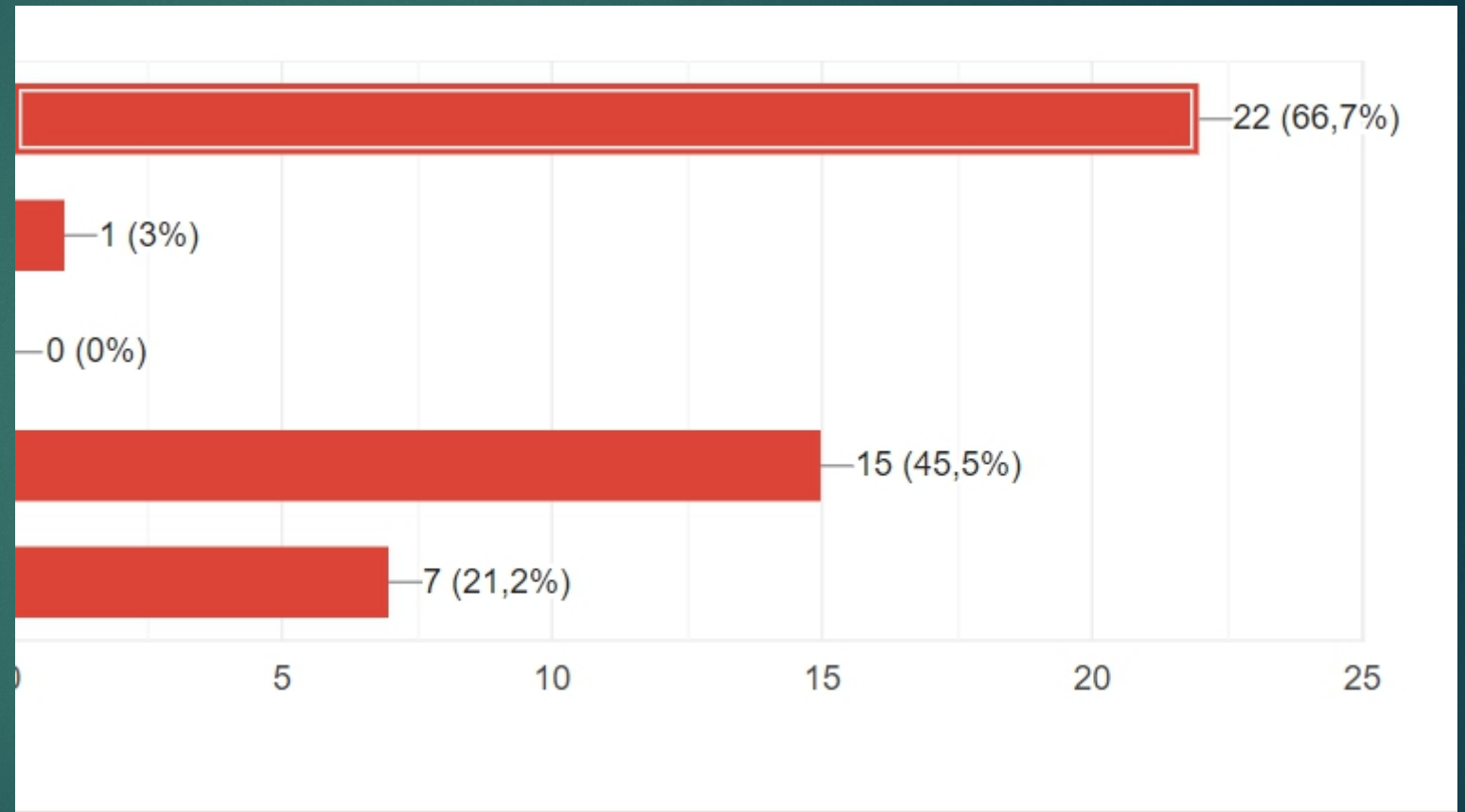
Én akartam az lenni és a családom ezt támogatta.

Én akartam az lenni, és a családom ezt nem támogatta.

A családom akarta, hogy zenész legyek, de én nem.

Én is és a családom is azt akarta, hogy zenész legyek.

A hagyományokat szerettem volna követni, ezért akartam zenész lenni.

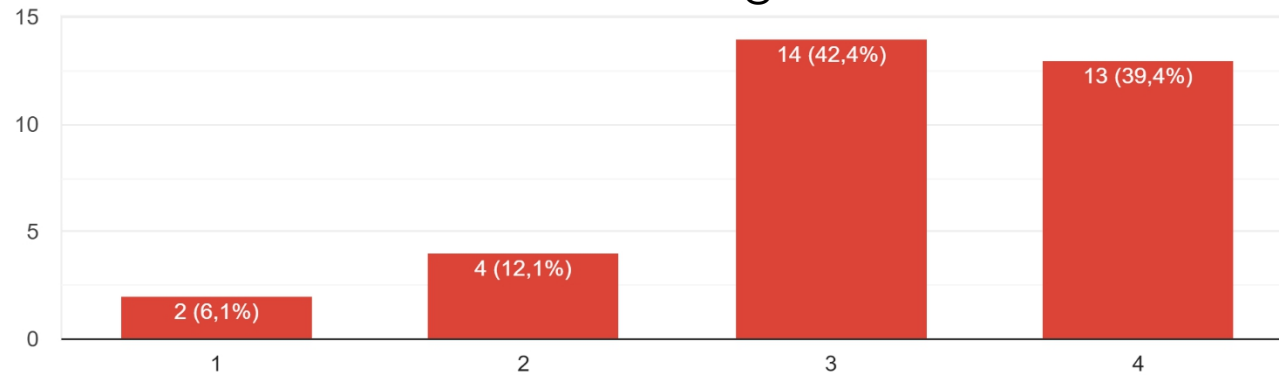

Flow áramlatélmény feltárása

10. Tehetséges zenésznek tartom magam. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

33 válasz

Átlag: 3,15

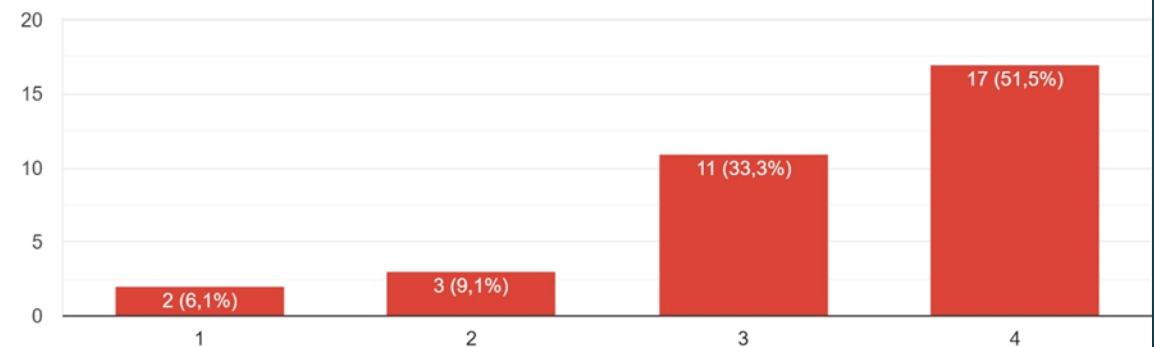
I. Felkészültséget kívánó feladat

I. Felkészültséget kívánó feladat

14. Tanult zenésznek vallom magam. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

33 válasz

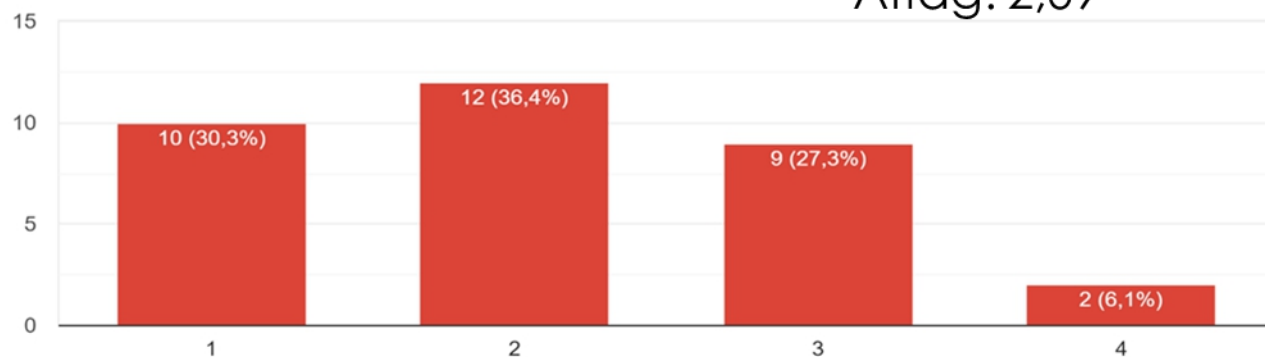
Átlag: 3,30

11. Azért zenélek, mert sok pénzt szeretnék keresni. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

33 válasz

Átlag: 2,09

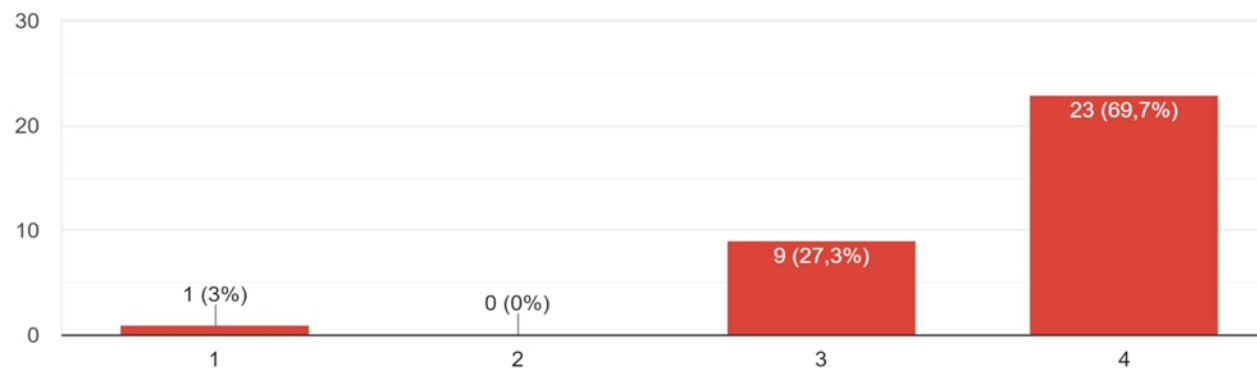
II: Világos célok

II. Világos célok

12. Azért zenélek, mert szeretek zenélni. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

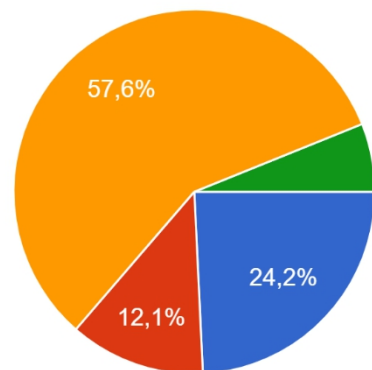
33 válasz

Átlag: 3,63

15. Kottából, vagy hallás után zenélsz?

33 válasz

- Kottából
- Hallás után
- A kettő együtt.
- Nem tudok kottát olvasni.

III. Figyelem összpontosítása a cselekvésre

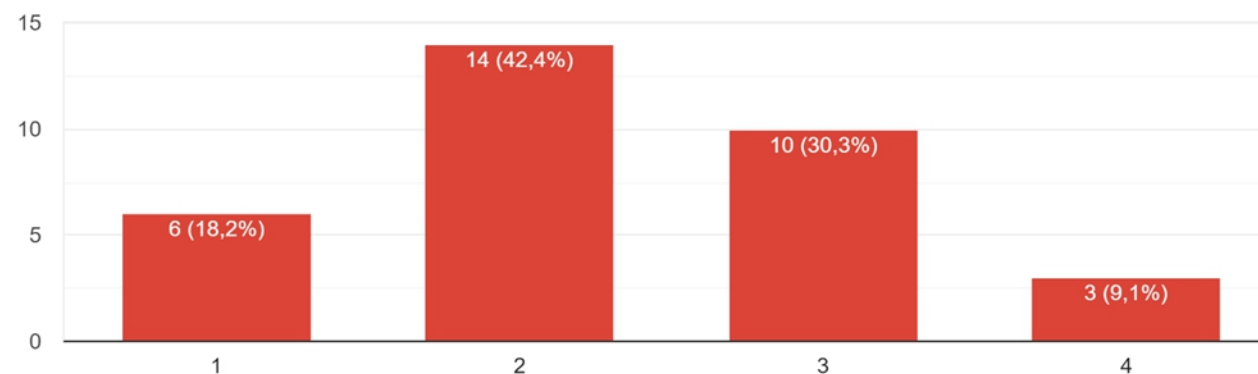
IV. Feladatra való összpontosítás

V. Belső kontroll.

17. Zavar ha mások esznek/isznak, miközben zenélek. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

33 válasz

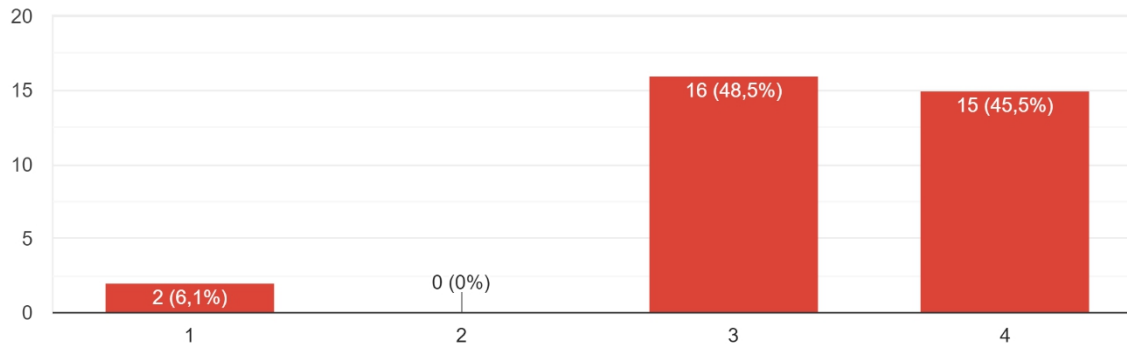
Átlag: 2,30

16. Akkor is élvezem a zenélést, ha nehéz napom van. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

33 válasz

Átlag: 3,33

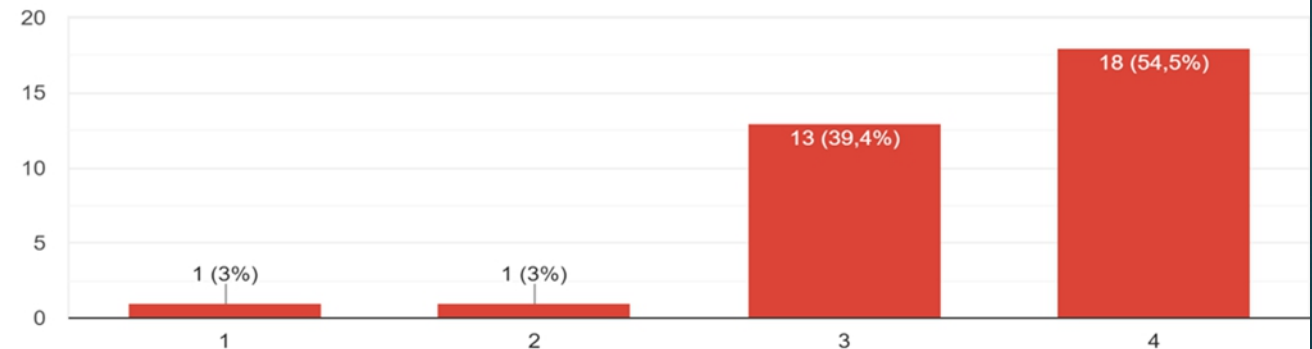
VI. Éntudat elvesztése – feladatba való teljes belemerülés

VI. Éntudat elvesztése – feladatba való teljes belemerülés

13. Amikor zenélek, csak a zene létezik számomra. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

33 válasz

Átlag: 3,45

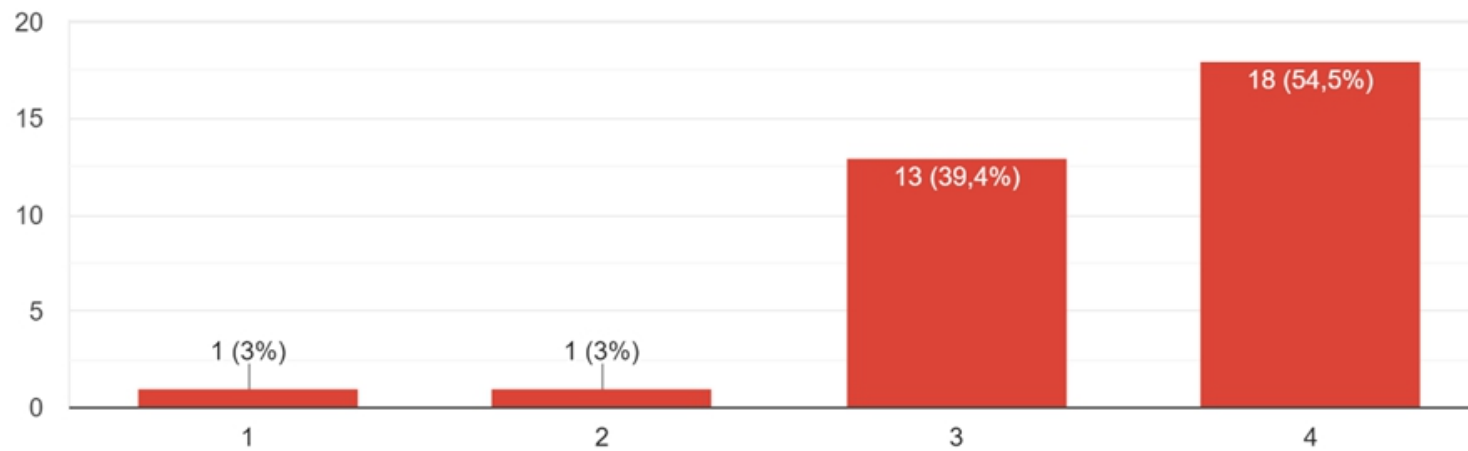

VI. Éntudat elvesztése – feladatba való teljes belemerülés

21. Amikor zenélek, egyé válok a zenével. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

33 válasz

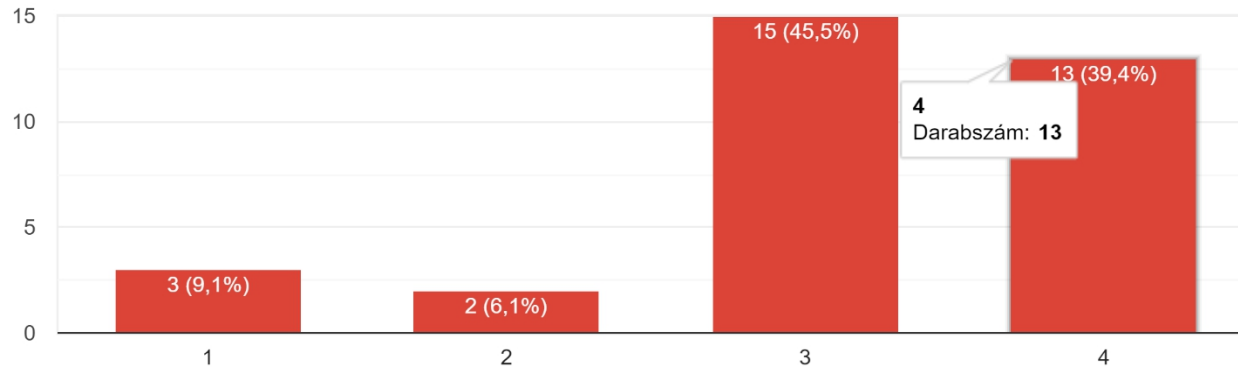
Átlag: 3,45

18. Zenélés közben gyorsan telik az idő. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

33 válasz

Átlag: 3,15

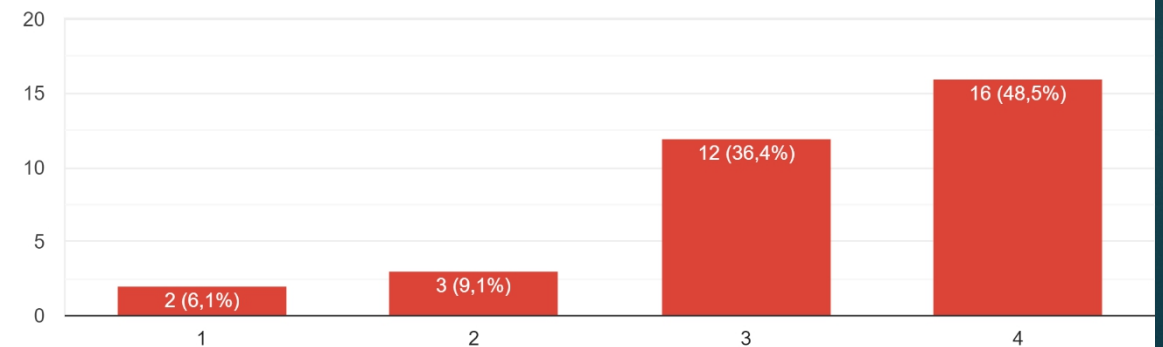
VII. Idő átalakulása-idő érzet csökkenése

VIII. Autotelikus élmény

19. Zenélés (koncert, fellépés) után jobb a kedvem. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4= nagyon jellemző).

33 válasz

Átlag: 3,27

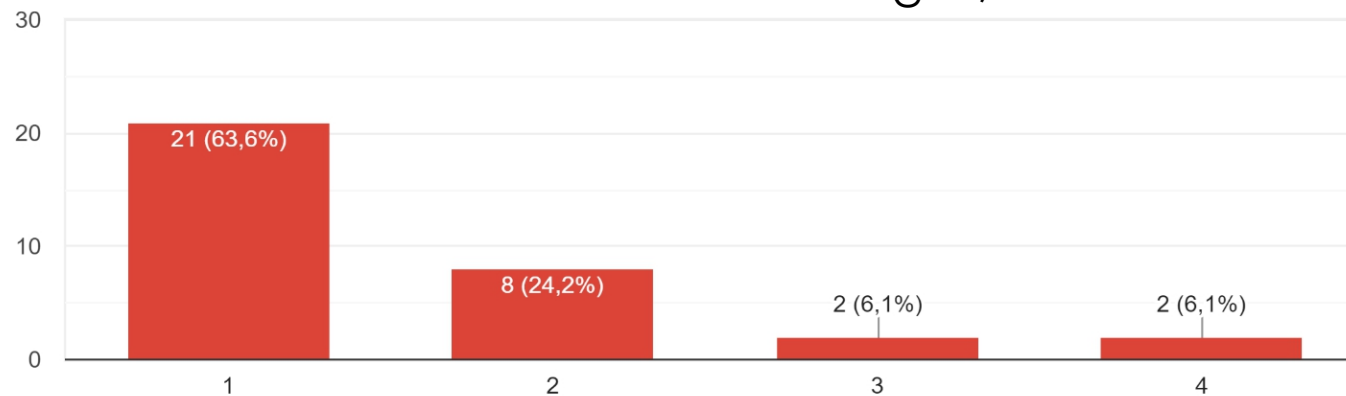

VIII. Autotelikus élmény

20. Tudnék zene nélkül élni. (1=egyáltalán nem jellemző, 2=nem jellemző, 3=többnyire jellemző 4=nagyon jellemző).

33 válasz

Átlag: 1,54

23. Ha szeretnél, írd pár sort a zenei karrieredről (nehézségek, sikerek) és jövőbeli céljaidról. (Nem kötelező, de sokat segít nekem az elemzésben ha válaszolsz erre a kérdésre is.)

19 válasz

Magyarországon az a nehézség, hogy akár mit csináljak és viselkedjek és próbáljak beilleszkedni egy adott munkaközösségbe akkor is csak egy roma hegedűs leszek. Külföldön meg az a nehézség, hogy magyar vagyok... Többnyire, saját tapasztalat.

Mindig hátrányban voltam a nem romákkal szemben.

Néha elkeseredek mivel a cigányzenének már nincs jövője!

"Kis városból a nagyvilágba" Egy kis városban nőttem fel muzsikos családban, ahol nem is volt kérdés, hogy mi leszek, ha nagy leszek. Sokáig vendéglátóztam ami nagyon sokban segített a zenei fejlődésében de az emberekhez való hozzáállásomon is nagyban segített. Minden stílusban kipróbáltam magam kiváló muzsikussal és barátokkal. Öt éve adódott egy lehetőség egy nemzetközi hajós társaságnál kerestek zongoristát és éltem a lehetőséggel. Itt azt hiszem megtaláltam önmagam zeneileg a jazz műfajban amiben kiteljesedhetek a muzsikával. Úgy gondolom ez amit keres minden muzsikus ezért szerencsésnek érezhetem magam.

Elvégeztem az egyetemet és fuvolatanár lettem, a diplomakoncertem volt a legnagyobb élményem. Most jelenleg a gyerekeknek adom át a zenét, a zene szeretetét.

Magyarország legjobb zenekarjaival játszom, számomra ez a legnagyobb siker az életben.

Konklúzió

- Családi/származásbeli hagyomány: fontos szerep
- Zenetanulás, zenélés → mobilitás, társadalmi felemelkedés lehetőség → fontos: tehetséggondozó programok, pl. Snétberger program
- Flow áramlatélmény elemei magas szinten megvalósulnak

Felhasznált irodalom

Kállai Ernő (2018): A cigányok és a zene. A cigányzene és a zenész cigány fogalmának változása az elmúlt évszázadokban. *Belvedere Meridionale* 30. évf. 3. sz. 120–140.

FORRAY R. KATALIN (2007): *Muzsikusnak lenni. A „Roma zenészek legális foglalkoztatásának támogatása” érdekében indított kísérleti program.* (Kutatási zárójelentés.) Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar
Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs.

Sántha (2006): *Mintavétel a kvalitatív pedagógiai kutatásban.* Gondolat Kiadó, Budapest

Héra-Ligeti (2005/2014): *Módszertan. Bevezetés a társadalmi jelenségek kutatásába.* Osiris Kiadó, Budapest

Csíkszentmihályi (1997): *Flow. Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája.* Akadémiai Kiadó, Budapest

Jackson & Marsh (1996): *Development and Validation of a Scale to Measure Optimal Experience. The Flow State Scale.* *Journal of sport & exercise psychology.* 18. 17-35. Inc. Human Kinetics Publishers

Köszönöm a figyelmet!